

Antwoorden n.a.v. vragen na uitzending Zembla

Publicatiedatum: 06-10-2016

Wijzigingsdatum: 21-10-2016

5 oktober was er een uitzending van Zembla over de veiligheid van kunststof sportvelden met rubbergranulaat. Na aanleiding van deze uitzending zijn er veel vragen gesteld. Bijgaand de antwoorden op deze vragen.

Vragen

1. [Wat kan ik doen om blootstelling zoveel mogelijk te beperken?](#)
2. [Het RIVM geeft aan dat de sportvelden gebruikt kunnen worden, -waarop is dit gebaseerd?](#)
3. [Is de conclusie dat de sportvelden gebruikt kunnen worden gebaseerd op de resultaten van 1 onderzoek?](#)
4. [Heeft het RIVM zelf onderzoek gedaan naar de risico's van het gebruik van rubbergranulaat?](#)
5. [Gaat het RIVM zelf nog onderzoek doen?](#)
6. [Heb ik/heeft mijn kind risico gelopen omdat er al jaren op een kunstgrasveld met rubbergranulaat is gesport?](#)
7. [Kan ik/mijn kind nog wel veilig sporten op en een kunstgrasveld met rubbergranulaat?](#)
8. [Kun je kanker krijgen van sporten op kunstgrasvelden?](#)
9. [Kan ik/ mijn kind onderzocht worden?](#)
10. [Waar moet ik/mijn kind op letten bij sporten op kunstgrasvelden?](#)
11. [Over welke kunstgrasvelden gaat het?](#)
12. [Kan ik/mijn kind nog wel sporten op kunstgras met een schaafwond?](#)
13. [Hoe weet ik of er rubbergranulaat is toegepast op het veld waarop ik/mijn kind sport? Kun je dit zien, mag contact opnemen met de eigenaar van het betreffende veld?](#)
14. [Wie is er verantwoordelijk voor het veilig gebruik van een product?](#)
15. [Waarom komt het gebruik van granulaat in kunstgrasvelden nu pas naar buiten?](#)
16. [Het urineonderzoek naar PAK blootstelling van voetballers op een kunstgrasveld ingestrooid met rubber infill is uitgevoerd op volwassenen. Is dat wel te vertalen naar kinderen?](#)
17. [Kunt u bevestigen, dat het RIVM zich niet slechts baseert op het eenmalige smalle onderzoek uitgevoerd door IndusTOX?](#)
18. [Welke stappen neemt het RIVM op zeer korte termijn om elk risico uit te sluiten?](#)

19. [De info die nu op uw site staat is helder: geen reden tot onrust en er kan gewoon gesport worden. Waarom is er dan een nieuwe evaluatie nodig?](#)
 20. [Wat is de reactie van het RIVM op de aankondiging van RecyBem en VACO om onderzoek in te stellen?](#)
-

Vragen en antwoorden

1. **Wat kan ik doen om blootstelling zoveel mogelijk te beperken?**
Blootstelling kan vermeden worden door niet met rubbergranulaat te spelen (gebruik het om op te sporten) en na het sporten te douchen en schone kleding aan te doen
2. **Het RIVM geeft aan dat de sportvelden gebruikt kunnen worden, -waarop is dit gebaseerd?**
In 2006 heeft het RIVM een risicobeoordeling gemaakt op basis van de bestaande literatuurgegevens. Hierbij zat bijvoorbeeld een onderzoek van Intron, maar ook een studie van het Deense Environmental Protection Agency. Vervolgens heeft Intron een vervolg onderzoek uitgevoerd (het Industox onderzoek was hier onderdeel van). In 2007 heeft het RIVM ook deze informatie beoordeeld en hierover het Ministerie van IenM geadviseerd. Daarnaast heeft het RIVM ook gekeken naar mogelijke risico's als gevolg van uitdamping van nitrosaminen en in het voorjaar van 2016 naar mogelijke risico's van de stof 2-MBT.
3. **Is de conclusie dat de sportvelden gebruikt kunnen worden gebaseerd op de resultaten van één onderzoek?**
Nee, de conclusie is gebaseerd op meerdere studies. Het onderzoek met 7 sporters (de rapportage van Industox), was in 2007 de enige studie, waarin gekeken is naar de afbraakproducten van PAKs in het lichaam van sporters na contact met rubbergranulaat (zie ook <http://sportengemeenten.nl/dossiers/kunstgras-en-gezondheid/>)
4. **Heeft het RIVM zelf onderzoek gedaan naar de risico's van het gebruik van rubbergranulaat?**
Het RIVM heeft geen experimenteel onderzoek gedaan naar PAK's, maar wel naar nitrosaminen uit rubbergranulaat
5. **Gaat het RIVM zelf nog onderzoek doen?**
Het RIVM is gevraagd met spoed extra onderzoek te doen. Het gaat hierbij om technisch literatuuronderzoek, waarbij de onderzoeksresultaten van alle relevante literatuur beoordeeld worden. De bevindingen worden gecombineerd met een representatief onderzoek naar de concentraties van PAK's en andere stoffen in het granulaat die mogelijk effect hebben op de gezondheid van spelers. Hiervoor zullen kunstvelden actief bemonsterd worden. Het RIVM zal bij dit onderzoek in overleg treden met Schotse experts die tijdens de uitzending van Zembla aan het woord waren. Ook gaat het RIVM in contact treden met Belgische collega's die aangekondigd hebben ook onderzoek te gaan doen naar rubbergranulaat. Naar aanleiding van de resultaten wordt er een advies gevraagd aan Bureau Risicobeoordeling (BuRO) van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit. Voor het einde van het jaar zullen de resultaten van dit onderzoek worden opgeleverd.

[Naar boven](#)

6. **Heb ik/heeft mijn kind risico gelopen omdat er al jaren op een kunstgrasveld met rubbergranulaat is gesport?**
Op basis van de door ons beoordeelde onderzoeken verwachten wij nu geen gezondheidsrisico's door de blootstelling aan PAKs uit rubbergranulaat
7. **Kan ik/mijn kind nog wel veilig sporten op en een kunstgrasveld met rubbergranulaat?**
Er is nu geen reden om te stoppen met sporten op deze kunstgrasvelden
8. **Kun je kanker krijgen van sporten op kunstgrasvelden?**
Op basis van de door ons bestudeerde informatie verwachten wij geen verhoogd risico op kanker door het sporten op kunstgrasvelden
9. **Kan ik/ mijn kind onderzocht worden?**
Het is mogelijk om de aanwezigheid van PAK's in het lichaam aan te tonen. Dit is geen standaard onderzoek en kan daarom meestal niet bij de huisarts worden uitgevoerd. De aanwezigheid van PAK's in het lichaam zegt niets over de kans om ziek te worden. Ook zegt het resultaat van zo'n onderzoek niets over de bron van de PAK's. Deze kunnen ook afkomstig zijn van bijvoorbeeld verbrand vlees of dieseluitletgasen of roken. Wij raden daarom af om lichamelijk onderzoek te laten uitvoeren
10. **Waar moet ik/mijn kind op letten bij sporten op kunstgrasvelden?**
Het is aan te bevelen dat uw kind niet speelt met het rubbergranulaat en na het sporten gaat douchen en schone kleren aantrekt
11. **Over welke kunstgrasvelden gaat het?**
Het gaat om kunstgrasvelden waarin gebruik wordt gemaakt van gerecyclede autobanden (zwarte korreltjes). Met het blote oog is niet waar te nemen welk type rubber gebruikt is
12. **Kan ik/mijn kind nog wel sporten op kunstgras met een schaafwond?**
Ja, bij een schaafwond is het altijd goed om de wond schoon te maken en al het vuil en eventuele rubberkorrels te verwijderen
13. **Hoe weet ik of er rubbergranulaat is toegepast op het veld waarop ik/mijn kind sport? Kun je dit zien, mag contact opnemen met de eigenaar van het betreffende veld?**
Met het blote oog is niet te onderscheiden welk type rubber gebruikt is op een kunstgrasveld. Om hierover meer duidelijkheid te verkrijgen, adviseert het RIVM u om contact op te nemen met de eigenaar
14. **Wie is er verantwoordelijk voor het veilig gebruik van een product?**
In Europa is op basis van de REACH verordening de producent en/of importeur van mengsels van stoffen, zoals rubbergranulaat, verantwoordelijk voor veilig gebruik van het product. Op basis van informatie over eigenschappen, gebruik van en blootstelling aan de stoffen in het rubbergranulaat kan de veiligheid beoordeeld worden

[Naar boven](#)

15. Waarom komt het gebruik van granulaat in kunstgrasvelden nu pas naar buiten?

Het RIVM heeft informatie over mogelijke gezondheidsrisico's van rubbergranulaat in kunstgrasvelden al enkele jaren op de website staan. RIVM adviseert geregeld over dit onderwerp aan de Nederlandse overheid op basis van informatie die beschikbaar komt

16. Het urineonderzoek naar PAK blootstelling van voetballers op een kunstgrasveld ingestrooid met rubber infill is uitgevoerd op volwassenen. Is dat wel te vertalen naar kinderen?

Kinderen en vrouwen zijn niet meegenomen in de studie

17. Kunt u bevestigen, dat het RIVM zich niet slechts baseert op het eenmalige smalle onderzoek uitgevoerd door IndusTOX?

Wij baseren onze uitspraken op meerdere studies. Wel is het onderzoek met 7 sporters (uitgevoerd door IndusTOX), de enige studie in 2007, waarin gekeken is naar de afbraakproducten van PAKs in het lichaam van sporters nadat zij op een kunstgrasveld aan rubbergranulaat waren blootgesteld

18. Welke stappen neemt het RIVM op zeer korte termijn om elk risico uit te sluiten?

De verantwoordelijkheid voor het op de markt brengen van veilige producten ligt bij de producenten van rubbergranulaat. Daarnaast gaat het RIVM zelf onderzoek doen. [zie vraag 5](#)

19. De info die nu op uw site staat is helder: geen reden tot onrust en er kan gewoon gesport worden. Waarom is er dan een nieuwe evaluatie nodig?

Het RIVM heeft aangeraden een evaluatie van alle nieuwe informatie over de gezondheidsbeoordeling van rubbergranulaat uit te voeren, omdat de laatste jaren meer informatie beschikbaar is gekomen en het belangrijk is om deze informatie ook mee te nemen.

20. Wat is de reactie van het RIVM op de aankondiging van RecyBem en VACO om onderzoek in te stellen?

Het is voor het RIVM onbekend op welke wijze het onderzoek van de autobandenbranche vorm krijgt. Het RIVM wijst er wel op dat het moeilijk is om de betekenis van enkelvoudige analyseresultaten te duiden. Op 7 oktober heeft minister Schippers (VWS) het RIVM opdracht gegeven tot onderzoek naar rubbergranulaat. Dit onderzoek bestaat uit literatuuronderzoek en veldonderzoek op 50 tot 100 kunstgrasvelden. Uit deze combinatie van onderzoek wordt inzichtelijk wat er in het rubbergranulaat zit, of er onder normale omstandigheden stoffen uit het granulaat vrijkomen en of dit mogelijk effecten op de gezondheid kan hebben. In december worden de resultaten van dit onderzoek opgeleverd. Uiteraard blijft het RIVM ook geïnteresseerd in informatie van andere partijen